Noomerol sen 10 myngo.

Byxli oronuudai proletaarinar, negedegtii!

Buriaad-Mongol YNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

№ 55 (2695)
1939 onoi
MAART
9
Çetveerg

16-daxi zilee garna
ULAAN-YDE goorod
BMASSR

AGUUJIXE UKRAIINSKA KOBZAARЬ

Aguujixe ukraiinska poeed araas Grigoorьjeviç Şevçeeniin tyrehenhee xoişo 125 zi- aldarta oinь 1939 onoi aartiin 9-de gyisebe. Ene jylei bolbol gansaxan ukraiins- aradai bişe, xarin byxii so- ed aradai kylьtyyriin praazdg myn.

Aguujixe Staalinska Konstiucиin tolotomo haixan tujaaar gereltyylegdehen, manai on dotorxi araduudai axadyy- ebte xani barisaan bolbol lam ulam byxezeze baina, ene daa manai hyrte xysenei, ma- i aldar suuta ilaltanuudai za- og myn. Ene axadyygei bata exi, staalinska ebte xani bari- agai aşa tuhaar ba aguujixe od aradai xaluun tuhalamzaar, kraiinska arad bolbol olontoo- daisadaa daran ariigaza, my- syleete haixan, sengelig yyn, zargalta baidalaa zo- ozo baina.

guujixe soveed byle soo ahan arad byxenei kylь- ne gyiseltenyydenь byxii uudai dostojaani ba omogoi- imeg bolno. Orodoi geniaalь jixe poeed A. S. Pyyşki- jybileiji, aguujixe gryziin- poeed Şotaa Rystaveeliiinş leiji, kazaax aradai akiin mbuulaiş jybileiji, mynee deglegdeze baigaa, aguuji- ukraiinska poeed Taraas çeenkiinş jybileiji—adli xyn- eigeer, adli inaglalaar, adli artaigaar byxii oromnai, by- aradnai temdegledeg, I.ain erledeg baina.

araas Grigoorьjeviç Şev- ko bolbol Ukraiinada, igoroodski yjeezdiin Mo- seloodo, krepostnoi by- soo, 1814 onoi maartiin 9-de hen. Taraas Grigoorьjeviç olbol baga nahanhaa xoişo, an-pomeeşçigei xynde xyşer ita, xabşalta ba doromzo- o, ..., şabxuur geeşiiji tiinь bejeeree yzehen, ylese- , daarahan, zobohon tulihan igaa. T. Şevçeenko bolbol ga nahanhaa xoişo jyre bişiin aant, uxaan bodol, zuraxa ba xiooxo şadabari xaruulhan igaa. „Şevçeenko bolbol xe- berxetei ysloovido gansal ngee togtoxo toroxogyi idoso gargaza, barga muun- , bydyylig şiryyn paan-ba- uulai niydenhee dalda niuu- r urgahan, erdemde hural- han, aguujixe poeed bolhon ina.

T. G. Şevçeenko bolbol riingee aradiiji, aradaingaa baidal ba huudaliiji, aradain- a xeliiji, duunuudiiji, hanal doliiji, tyyxe legeendenyy- jyynhees ylyygeer mede- hen. Şevçeenko bolbol ara- tvoorçestvo sooxi byxii in haixan jyymenyydiinь xuu- rtee şingeen abza, tereegeer iingee zoxioolnuudiiji şime- hen ba tiigeed eneenee arad- zoriuulza ygee hen. Şev- enko bolbol—aradai poeed. vçeenko xadaa şine, ukraiin- a literatuuriin yndehe huuri bigşa myn.

T.Şevçeenko bolbol eeriingee orondo, eeriingee aradta zaargyi duratai inag baihan tyrel Ukraiiniingaa yrgen daidaar, goorod, xydee- r jabaxadaa, darlagdahan ba anxii mananda teerihen, niy- gen, ylesxelen xoohon xy- dei uidxarta gaşuun gunig- iiji, zobolonto baidaliiji yze- , xaradag, duuldag baigaa. geitei jaduunariiji, krepostnoi nyydiiji bajaşuud xaişan geed izeze, mal şingieer xudalda- , bahaza, doromzolzo baixii- nь poeed yzedeg baigaa. Uk- inska arad xadaa eeriingee leete ba zaviisima bişe bai- laa olontooto daisadhaa ba angajaa poolьsko paanuudhaa şalan, xeden zuun zilde te- sehen jym. Şevçeenko bol- l daisadta, xomxoi xobdog aan-pomeeşçegyydte, poobuud, arska - satraapuud, palaaç- dta tuilai jixeer duraagutan byysedeg; xoroobusaldag ihan ba caarska jarmooji be- ehee halgaaza xajaxiiji arad- xandaza, eeriingee dylete xioolnuudaar urlaalan duuda- ag hen. Xaanaş—tyrehen niutagtaaşji, Peterbyyrgedeşji, sylelgedeşji baixadaa, Şevçeenko bolbol eeriingee aradai jireedyin zol zargal tuxai xododoo hanaza jabadag, ynente uşar jirexe geze etigedeg ba eneeniiji dyte bolgoxiin tylee byxii bejee ygehen jym.

Ygeiteişyydei, krepostnoi xynyydei xynde xyşer, zobolonto azabaidal tuxai ba bişe bişeşji Şevçeenkiin byxii zoxioolnuud bolbol yxeşegyi ba xydoozestvenno masterstvoogooroo poetiiçeske iskyysstviin oroi xiariiji gyisehen, yneniiji xeleheeree ba gymaanna talaaraa byxii aradai sedьxel zyrxiiji gynzegyigeer doholgon xydelgedeg baina. Urdiin caarska Rossiin territoori deere huuhan olontooto araduudai xoroto muuxai daisaniinь bolxo, cariizmiin urdahaa esergyysen, Şevçeenko bolbol erelxeg zorigtoigoor bodhon baigaa.

T. Şevçeenkiin zoxioolnuud bolbol myn internacionaalьna udxaşanartai baihan jym. Aradai daisad—trockiistnuud, buxaarincuud, byrzyaazna nacionaliistnuud bolbol Şevçeenkiin zoxioolnuudai gyn jixe udxaşanariiji dooşodxoxo ba eneegeeree, aradai revoliycioonno soznaaniiin byrilden garxa proceesste Şevçeenkiin aixabtar jixe roolьtoi baihiijinь balartuulxa, bagadxaxa geze alibolxo argaar oroldohon baina. Kontrrevoliycioonno byrzyaazna-nacionaliistnuud bolbol ene aguujixe ukraiinska kobzaarь—Şevçeenkiin zoxioolnuud soohoonь internacionaliis udxaşanariijinь xiuhaza xajaxiiji hededeg baigaa. Teed, tedenei ene muuxai hedelgenь byteegyi, bytexeşgyi. Şevçeenko ba tereenei zoxioolnuudiinь aradai, internacionaliis, revoliycioonno udxaşanartai baihaar ylee, ylexeşji baina.

Daralaltata stroido duraagutahan, dylete zoxiool şylegyydeinь tylee Şevçeenkiiji caarska zasag teseegyi ba aguujixe Pyyşkin ba Leermontovuudai, zada şingi xursa şylegyydeer zyrxee xadxuulza xehehen palaaç I Nikolai caarь bolbol myn Şevçeenkohee hyrden aihan ba tereeniiji 1847 ondo arestovaalaad, Oorsko kreepostьde sylehen baina. Zurag zuraxaa, jamarş zoxiool zoxiooxoo xorigdohon Şevçeenko bolbol myn sylelgedeş baixadaa, zorig xyselee buuraagyi ba zoxiooloo bişeheer baigaa hen. Hyyleerenь daxin dabxar sylelge—Kaspiiska dalain saadtee, Noovo-Petroovsko kreepostьde elьgeegdebe. Ende, baidalanь byri xynde xyşer bolooş haanь, susarşagyi poeed xadaa eeriingee omog zorigoo b aaxanş buuraagyi, urdanaixi şingieeree doriuun hergeg zandaa, duugaa duulahaar jabaa hen.

Xarin, palaaç I Nikolain nygşehenei xoino, poeedei peterbyyrgske dryzьjaanarai yni udaan zuurşalga, guilga xehenei aşaar, Şevçeenko bolbol 1857 ondo, arban zilhee ylyy sylelgede baihanaigaa hyylde, amniistiaar syleelegdee hen. Sylelgehee syleelegdeeş haanь, caarska satraapuud, zandaarmanuud, caariiin tuhamarşa ede barlaguud xadaa Şevçeenkode zam tabiaagyi hen. Poeedei tyrehen niutag — Ukraiinadaa huuxiiji xyseeş haanь, ukraiinska paanuud, tereeniiji xarşalan, tendeheenь namnahan baina.

Baga nahanhaa xoişo bajaşuudai şiryyn darlaltiiji yzehen, yni udaan tyrme, kaatarga, sylelgede jabaza, tulihan zobohon uşarhaa, poeedei beje tamiranь jixeer muudaza, Şevçeenko bolbol 1861 onoi maartiin 10-da Peterbyyrgde nahanhaa nygşehen baina.Iigeze ukraiinska aguu jixe poeed, revoliycioneer-demokraad Taraas Grigoorьjeviç naha dyyree hen. Aguujixe poeedei nygşehenei hyyleerş, caarska praviitelьstvo bolbol Şevçeenkiin zoxioolnuudiinь xeblyylxe, taraalgaxagyi ba tereenei nygşehen yder daatiiji temdeglyylxegyi geze ali bolxo xemzeenyydiiji abhan, şangaar xorimzolhon baigaa. Uşaranь, poeedei yxeeş haanь, tereenei zoxioolnuudhaanь aidag, hyrdedeg baigaa.

Gansal, Aguujixe Oktiaabrьska revoliyyciin hyyleer, manai oron dotor ene aradai poeedei jybeleiji johotoi jixe kylьtyyrne praazdnig bolgon temdeglene. Poeed bolbol eeriingee zaveşçaani soo iime zaxiaa orxioo hen:

„Iigeed namaigaa
Aguujixe byledee,
Sylee haixan
Şine byledee
Xoro muulaigyigeer,
Xarin, zeelen ygeer
Durdan hanaxajaa
By martagtiil“

Manai exe oronoi syleelegdehen axadyy araduudai aguujixe, şine olonacionaalьna byle soo, bidener ukraiinska aguujixe kobzaarь—revoliycioneer — demokraad—poeediiji inagai ba xyndelelei dylete ygeer durdan hanaza bainabdi.

Bidener, Maarks—Eengelьs—Leenin—Staalinai hurgaalaar, delxei deerexi ene tyryy hurgaalaar zebseglegdehen bainabdi.

Manai altan arsenaal soo bişe bişe ynete zebsegyydeer zergelen, ukraiinska aradai poeed Şevçeenkiin zoxioolnuud gamtaigaar xadagalagdan baina.

Kommuniizmiin esesei ilaltiin tylee manai aguujixe temeselde T. Şevçeenko bolbol eeriingee yxeşegyi zoxioolnuudaaraa aktiivna xabaadalsana.

BK(b) P-iin XVIII SJEEZDEDE UGTAMZA

Tarilgiin barilganuud emxidxegdexe

Tarbagatai. (Telefoonoor abtaba). Tarbagatain aimagai azalşad bolbol BK(b)P-iin XVIII eelzeete sjeezdiiji zarlaxa tuxai, BK(b)P-iin CK-ei pleenymei togtooliiji ton xaluunaar ugtaza abhan baina. Sjeezdiin urda teexi socialiis sorevnovaanida aimagai byxii kolxoozuud xabaadalsaza, modobeledxelge ba xabarai tarilgada beledxelgiiji sjeezdiin neegdexe yder xyrter dyyrgexe geze ujalganuudiiji abhan jym.

Mynee, aimagai tyryy kolxoozuud bolbol abhan ujalganuudaa xyndeteigeer dyyrgeze baina. Zişeelxede, Jixe Kunaliiin selьsoveedei „Pobediitelь“, Tarbagatain selьsoveedei „Kraasna zariaa“ ba „Iiskra“ kolxoozuud modobeledxeleingee plaaniiji dyyrgehen baina.

Aimag dotor yrehe seberlelge, xaalga, goriuuça şirelgiin fevraalьska limiid xysed dyyrgegdee. Myn, xabarai tarilgada xereglegdexe xydee azaxiin maşiina zebsegyydei (seejalke, plyygyyd, bornoinuud) remoontololgo dyyrgegdehen baina.

„Seerp ba moolot“, „Avangaard“, „Pobediitelь“, „Kraasna zariaa“, „Iiskra“, ba busad kolxoozuud bolbol xabarai tarilgada beledxeleigee xydelmerinyydiiji byrin dyyrgehen baina.

Ede kolxoozuud bolbol tarilgada beledxeleigee şanariiji şalgaza yzexiin tula, paartiiin sjeezdiin neegdexe yder pooli deeree turşalgiin garalganuudiiji yngergexe baina.

Popoov.

„Irrigaaca ba mellioraaciin talaar VKXŞ, Kolxiido. Noviinopoolьsko kanaal, Myrgaavski aazisai jixe irrigacioonno ba xutaalgiin barilgiin talaar exilegdehen byxii xydelmerinyydiiji dyyrgexe“ geze nyx. Moolotovoi doklaadai teezisyyd soo xelegdene.

ZURAG DEERE: Tadziikske SSR-dexi vaaxşska plotiino.

(TASS-iin fotoxrooniko).

Zagaha barilga

Baigal, Selenge ba Jaruuniin taban nuurnuudta ybelei zagaha barilgiin xydelmeri jixe amzaltatai jabana. Janvaarь ba fevraalь haranuudai torşo soo 5951 ceentner zagahan barigdahan baina. Zagaha barilgiin xydelmeriiin hain jabahanai rezylьtaadta, negedegeer kvaartalai zagaha barilgiin gosłooviin plaan 71 proc. ba kolxoozuudta 74 proc. gyisedxegdebe.

Baigal dalai deere xydelmeriledeg Goriaaçinskiin gosloov bolbol BK (b) P-iin XVIII sjeezdede beleg bolgon negedegeer kvaartalaigaa plaaniiji 167 proc. gyisedxebe. Myn Jaruuniin gosloovoixid bolbol BK (b) P-iin XVIII sjeezdiin neegdexe yder—maartiin 10 xyrter gurban hariingaa plaaniiji gyisedxeze şadaba.

Buriaad-Mongoldoxi zagaha yiledberilxe 7 zavooduud soo zagaha konseerveldeg Yystь-Bargazanai zavood tyryylze jabana. Ene zavood bolbol ybeleigee xydelmeriiiji 110 proc. gyisedxehen gy, ali 329 miangan baanka oomyliiin konseerve byteen gargahan baina.

Bargazanai aimagai, zagaha barilgiin naiman kolxoozuud bolbol 1993 ceentner zagaha bariza, aimag sooxi zagaha barilgiin plaaniiji gyisedxebe.

B. An.

HAIN POKAZAATELЬNUUD

Tymer zamai Ulaan-Ydiin depoogoi erxim staxaanovcuud, BK (b) P-iin XVIII sjeezdiiji yiledberiiin byteesiin ynder pokazaateliaar ugtaba. Sleesarьnuud—staxaanovcuud, nyxed Romaanov—200—250 proc. Manioov—180—200 proc.ba Ignaatьjev—180-200 proc. xyrter yiled beriiingee noormonuudiiji gyisedxene. Yiledberiiin byteesiin talaar, edener mete hain pokazaatelь xaruulagsad depoogoi xydelmerişedei dunda olon boloo.

Depoogoi xydelmerişed bolbol BK (b) P-iin XVIII sjeezdiin urda teexi sorevnovaaniiji yrgeneer delgeryylheneigee rezylьtaadta, yiledberiiin byteesiiji nelieedgyi deeşelyylee.

B. Z.

Texniiçeske nauukiin kandidaad nyx. Antoonov ba xiimiin inzeneer nyx. T. N. Azaarno gegşed volьfraamiiji obogaşçaalaxa agregaadiiji zoxioogoo.

A. Çernoovoi foto

100 PROCEENT

Selengiin lespromxoozoi, modobeledxelei byxii ucaastoguudta modo otologşod bo zeegşedei dunda sjeezdiin urda teexi socialiis sorevnovaani yrgeneer delgeryylegdehen baina. Eneenei rezylьtaadta, modobeledxelei 1938 ba 39 onoi sezoon soo 75 miagankybomeetr modon beledxegdexe ba 75 miangan kybomeetr modon zeegdexe johotoi baihan aad, ene maartiin 2-oi yder otololgo ba zeelgenь 100 proc. dyyrgegdebe.

Socialiis sorevnovaaniiin itooguud

Zagarain aimagai kolxoozniguud bolbol sjeezdiin urda teexi socialiis sorevnovaanida aktiivnaar xabaadalsaza, sjeezdede beleg bolgon, xabarai tarilgada beledxelei byxii xydelmerinyydiiji maartiin 10 xyrter dyyrgexe geze ujalga abhan baigaa.

Tere ujalganuud xadaa xyndeteigeer dyyrgegdehen ba nelieed hain itooguudiiji xaruulaa.

Staara-Briaanska selьsoveedei, Leeninei neremzete kolxooz xadaa (tyryylegşenь nyxer Tiyytrin) xabarai tarilgada bolьşeviig beledxeliiji xangaa. Tarilgiinь yrehen plaanaigaa johoor xysed xaagdahan ba ton hainaar seberlegdehen, kontroolьno-yrehenei laboritooriido şalgagdahan, xydee azaxiin maşiina zebsegyydenь xysed hainaar remoontologdozo, polevoi brigaadanuudta tuşaaza ygtehenhee gadana, paaxarьnuudkolxoozniguudta daalgagdaza ygtenxei baina. Edeenei xariuusalgada, xabarai tarilgiin yjede xydelmerilxe moridonь daalgagdaza ygtehen baina. Ene xadaa tarilgiiji sag bolzor soonь exilxe arga olgono. Kolxooz bolbol seloogoo kylьtyyrne bolgoxiin tylee nelieedgyi jixe xemzeejabuulganuudiiji abhan baina. Brigaadna bairanuudanь xysedremoontologdozo dyyrgegdehenbatendee xydee azaxiin maşiina zebsegyydiiji xadagalaad baina. Mynee, ene kolxooz xadaa polevoi staandaa remoont xeze exilee. Xabarai tarilgada xereglegdexe tezeelnyyd polevoi staanda xysed zeegdenxei. Tus kolxooz bolbol Noovo-Briaanskiin selьsoveedei, Teelьmanei neremzete kolxooztoi socialiis sorevnovaani batalhan baina. Tiigeed, ene kolxooz xadaa gurbadaxi zilee aimag dotoroo tyryy huurida jabaza, BK(b)P-iin aikoomoi ba aimgyisedkoomoi damzuulgiin Ulaan tugiiji bariza jabana. 300-gaad kolxoozniguudai xabaadalsalgataigaar bolhon, kolxoozniguudai xamtiin suglaan xadaa „aimag soogoo tyryy jabaxahaa gadana, respyyblike dotoroo tyryy kolxoozuudai negenь bolxiin tylee 1939 onoi xydee azaxiin byxii xydelmerinyydiiji amzaltataigaar yngergexebdi“ gehen udxatai rezoliyyciiji negen duugaar batalza abhan jym. Aimag dotoroo egeel tomo ede kolxoozuudai sorevnovaani xadaa ton hain rezylьtaaduudiiji xaruulaa. 2500 gektaar gazarta tarilgiiji jabuulxa, Teelьmanei neremzete kolxooz bolbol tarilgada beledxeleigee xydelmerinyydiiji xysed dyyrgehen ba maartiin 7-do pooli deeree turşalgiin garalga xehen baina.

Myn tereşelen, Noovo-Ilьkiinske selьsoveedei, Kiirovei neremzete kolxooz bolbol tarilgada beledxelei talaar nelieed hain pokazaatelьtai.

Doodo-Ilьkiin somonoi, Staalinai neremzete kolxooz bolbol (tyryylegşenь nyx. Jergodoojev) xydee azaxiin arteeliiin staalinska ustaavai yndehe huuri deere, azalaa ba kolxoozniguudai xysiiji zybeer organizovaalza şadahanaigaa rezylьtaadta, aimag dotoroo tyryy kolxoozuudai zergede garhan baina. Ene kolxooz xadaa tarilgada xysed beledxeltei.

Ede bygede xadaa kolxoozuudai erximeer xydelmerilze, Irkyytske ba Çitiinske ooblastinuudtai sorevnovaanida ilaza garxa, respyyblike dotoroo geegdeze jabahan aimaghaa, tyryy aimaguudai zergede garza şadaxa byxii ysloovitoi baihiimnai xaruulna.

FOMIIN — BK(b)P-iin Zagarain aikoomoi sekretaarь

Amzaltaa yrgelzelyylxe

Bodonguudai somonoi (Biçyyr), Leeninei neremzete kolxoozoi dergedexi komsomoolьsko exin organizaaca xadaa kolxoozno zaluuşuudai dunda politiiçeske-maassovo xydelmeri yrgeneer jabuulza şadahan baina.

Eneen deerehee, Leeninske-Staalinska komsomooloi zergede kolxoozno 14 erxim udaarnig zaluuşuudiiji abaa. Eneen soo, kolxoozoi udaarnig, Dambiijeva Cermaa, Mynkyyjeva Badancuu, Togooşiijeva B. gegşed ydereigee noormiiji 100 garan proceent dyyrgedeg baina.

D. CERENEI.

Taraas Grigoorьjeviç Şevçeenko

Zaveşçaani

Yxexedem namaiji
Yrgen taliin dunda,
Ynder dobiin oroido,
Xabtagai daidiim
Xaragdan baixaar
Muşxarhan, zangirhan
Myren Dneepreim
Solgioon urasxaliinь
Sonoston baixaar,
Inag Ukrainadam
Erxi bişe xydeelyylxet.
Xoroton daisadai
Xyrin şuhanai
Xyxe dalai oruu
Ukrainahaam jaagaad
Urdaxiiji—xaraxab.
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
Xydeelyyleed namaigaa,
Xydelen bodogtii!
Tymer şydernyydee
Tahara soxigtii!
. . . . . .
. . . . . .
Ilgeed namaigaa
Aguujixe byledee,
Sylee haixan
Şine byledee
Xoro, şaragyigeer,
Xarin, zeelen ygeer
Durdan hanaxajaa
By martagtii!

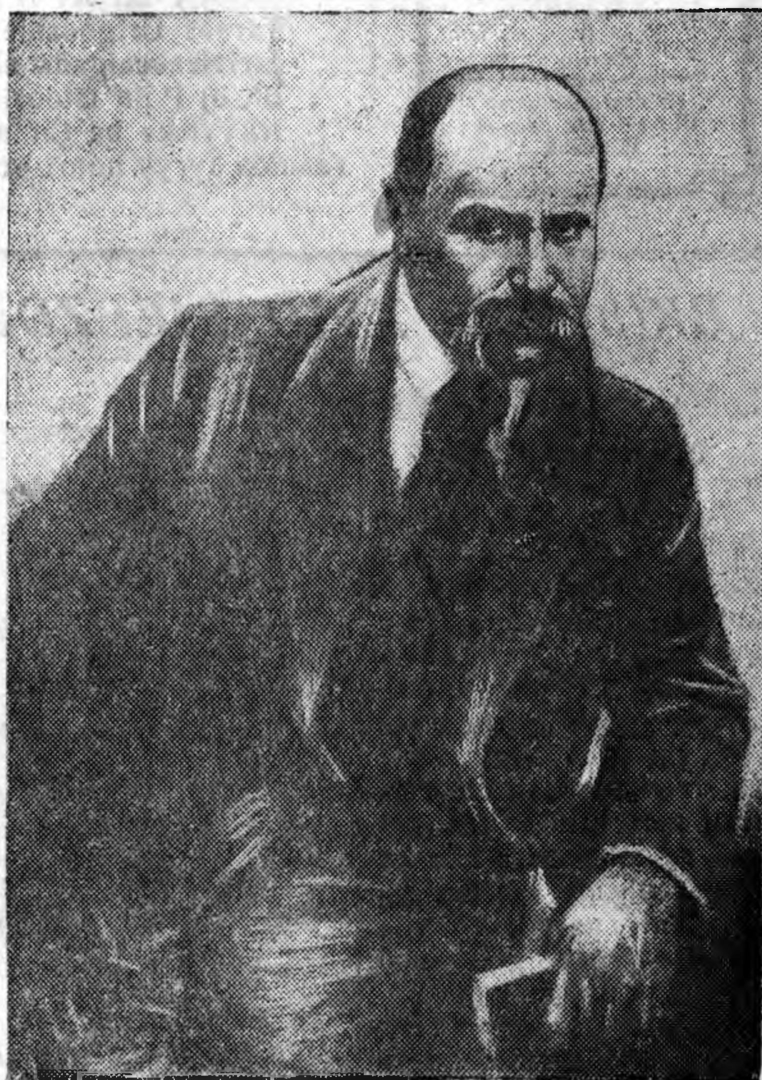
Orşuulagşa D. Damdinov.

Xari gazarta jabaxadam, xaluun naran elşegyi

Xari gazarta jabaxadam
Xaluu naran elşegyi,
Xara gertee huuxadam
Xaluun geeşenь aimşagtai.
Aldarta haixan Ukrainadaa
Amidaran jabaxam xynde hen:
Amaragai ildam enxerelgyi,
Alagasan olonhoo jabagşa hem.
Xomxoi bajaşuul paanuudii
Xoroor xaraan, bişeze,
Teneze, myrgeze jabagşa hem...
Ynineiş erte saguud
Yzegden niydendem baigşa hen...
Xristoosoi xoolojinь boogoo hen,
Mynee haanь saazalxa baigaa tereenii!
Zargal mynee namda
Zaaxaş ygeil, xaanaşji,
Zargal namda xezeedeş
Magad oldoxoşgyidee boixol.
Ukrainiin xynyyd hain zantai
Xaridaş! Xaanaş xyniinь hain!
Ulduudai xeze şadaxagyi,
Ondoo jymen namada xeregteil,
. . . . . .
. . . . . .
Ariuun haixin yileeze,
Ariuuxan Dneepreim saanahaa
Adxaş tedii şoroiji
Asarza namada ygehee daa.
Ilgeedş namda dyyreedaa.
Iimei jyymii xysenei bi.
Taaza baihanai xereg jyym,
Bolxogyil xadanь, manaixiaar,
Burxaniii zoboogood jaalaibdi.

1845 on. Kyyrsk Kreeposts

D. Çernilinov orşuulba.

T. G. ŞEVÇEENKO

Naran orono, namzaa xada xaraina.

Naran orono, namzaa xada xaraina,
Nazar tala anirgyi, namdana duuşa şubuuxai,
Xyn zonuud xyxine, amaraxal geed...
Xeerdemeer bi xaranab... Zyrxeeree niidexeer,
Ajaar ukrainiin xaranxii seseglig oruu.
Niideneb, niideneb, bodol bodonom
Neereeş zyrxemni amarhandai.
Xada uula, xangai daida xarainal,
Xyxe senxir ogtorgoido odo myşen garnal.
Ai, odomnil
Niydeneim uhan adxarnal.
Odo myşen ukrainada garaa geeşe gyş?
Xaraxan niyded xaanab geze şamaiji
Xaraaşalna gy ogtorgoido? Ali martaa gy?
Martaa xadanь, myşemş untag le,
Minii zajaaji byş medyyzen.

Oorsko kreeposts, 1847 on.

Z. Baldanzabon orşuulba

* *
*

oi, liyli, liyli, yderteeş hynindeeş,
minii xybyyxen.
Ukrainaar jabaxalşi, bideniiji xaraaza,
minii xybyyxen.
Xybyymni, xybyyn, esegee by muuliiş,
by duradiiş.
Xaraalta namaiji, eeriingee exiiji,
namai xaraagiiş.
Bi ygei baixab, zondo by orooroi,
oiruu oşooroi.
Buram oi huraxaşgyi, xaragdaxaşgyiş,
tende teneerei.
Modon soo haixan kaliina oloxoş.
tereen teeşe niaaldaarai.
Myneexi modiiji duralhan jyymeb, negete,
xybyyxen.
Xydee alida, tere gerte oroo haa,
by uidaarai,
Xyygedtei exiiji yzee haa,
by xaraarai.

Kos—Aral.
(1848)

Z. Baldanzabon orşuulba.

Z. BALDANZABON.

Aguu jixe kobzaarь

T. G. Şevçeenkiin tyrehoer 125 zil bolhonoi oido).

Aguu jixe
kobzaarь!
Senxir xyxe
Segeen Dneeprşni,
Selgieeten, solgiooton
Sengelig duu
tatanal.
Aguu jixe
kobzaarь!
Yderş, hyniş
Yrgelze endeş
Mynxe naran
Mandan, badaran
bainal.
Aguu jixe
kobzaarь!
Odo myşen endeş
Orjon sorjon
Urgan mandaad,
Өedөө sorobxin
bainal.
Aguu jixe
kobzaarь!
Sengelig haixan
Seseglig sooguur
Şinii şyleg
Şine baidal
zoxioolsonol.

1939 on. maart.
Ulaan-Yde.

TYRYY XYNYYDIIJI URMAŞUULXA

„Zakaaminai aimagai Utaata Dalaxaiin somonoi, „Ulaan Dalexai" kolxooz bolbol 1938 onoi niuurta, xydee azaxiin xydelmerinyyd deeree neileed jixe amжaltanuudiiji tuilahan baina. Tereniiji şişee bolgon xaruulbal, eberte tomo malai plaaniiji 100,3 proceent, aduunai—113 proceent ba xoni jamaadai—113 proc. dyyrgehen baina.

Tus kolxoozoi malazai deere xydelmeridee hainaar xandaza, plaanaa bolzor soonь ba erxmeer dyyrgexiin tyloo temesedeg kolxoozniguud olon baina. Ziseelxede: xoninoi tovaarna feerme deere xydelmerilegşe D. Gombiin gegşe 1938 on soo 60 garan xurigadiiji tylzyylhen, tereşelen dojaarkanuud nyxed Xanda Şoidoroi ba Sanzad Gombiin gegşed tugalnuudaa negiişji xyyylengyi, xysed xaruuhalza abhan baina. Gadana, aduunai feermiin staxaanovec D. Delgereі bolbol eerііngee xaruuhalza baihan gyydyydhee 20 unagadiiji tylzyylehen baina.

Myn, malazaai bariigiin brigaadiin staxaanovcuud A. Daşeejev, S. Mizeddorziin gegşed zootexniiçeske bariiganuudiiji bolzortonь dyyrgexiin talaar, neileed hain pokazaatelьnuudiiji tuilaa.

Gebeşji, kolxoozoi xyteibeгilegşed bolbol ede tyryy xynyyd—staxaanovcuudaa urmaşuulxiin ba tedenei xyteibeгiin oopeduudiiji busadta damzuulxiin xemzeenyydiiji jabuulnagyi.

KOLXOOZNIG.

Paartiin urgaltiiji ba istooriiji şudalalgiiji yxenei xydelmeri bolgoxo

Ulaan Yde. Burkopsojuuzai dergedexi partiina exin organizaaca (partkoomoinь sekretaarь nyxer Moşaanov) bolbol partiina xydelmerijee xangaltagyigeer jabuulna.

Tus organizaaca xadaa 1939 onoi janvaarь harada nege ba fevraalь harada xojor daxin partiina suglaagaa xehen baina. Tiigeed, partiina suglaandaa, partiin urgalta ba paartiin istooriiji şudalxa tuxai asuudalnuudiiji negeşji xelseegyihee gadana, tede asuudalnuudiiji maart hariingaa plaan soo baha oruulaagyi baixa jym.

Teed, tus partiina organizaaca bolbol 1938 on soo 7 nyxediiji paartiin kandidaadta abahan aad le, 1939 ondo, paartiin urgaltiiji jixe muugaar jabuulza baina. Paartida oroxoor nyxed ene yçrezdeende jahala olon bii.

Saaşanь, paartiin istooriiji samostojaatelьnaar yzexemnai geze 66 nyxed bişyylhen baina. Partiina organizaaca xadaa paartiin istooriiji samostojaatelьnaar yzegşed tuxai marş hanamza tabidaggyi. Yreheenь, tede bişyylegşedelgee ilangajaa partiina bişe nyxed jyyş, xedlidexi glavaaji yzeed baihiinьş, konsulьtaaca bainah cenyydte jabadagiinşji medeegyi.

Baha, tus partorganizaacada agitaatornuud toologdozo baixa jym. Tede agitaatornuud bolbol agitacioonno xydelmeriiji j a b u u l d a g g y i, xarin zarimaniinь uçaastoguudta xaa-jaa oşodog gedeggy, ali partorganizaacanь agitaatornuudaigaa xydelmeriiji orxidoo şaldaggyi baina.

Uşar iimede, Burkopsojuuzai partiina komiteed ba tereenei sekretaarь nyxer Moşaanov daa deere zaagdahan dutuu dundanuudaa darii zahaza, paartiin urgaltiiji ba paartiin istooriiji şudalalgiiji yder bolgon riilingee xydelmeri bolgoxo ujalgatai.

N. Badmacereenova.

Partkabineedei xydelmeriiji obrazcoovoor tabixa

Paartiin Zediin aikoom bolbol „BK (b) P-iin istooriin xuriaangii kyyrsiin" garalgatai dazaramduulan, partiina propagaandiiji emxidxexe tuxai," paartiin CK-ei 1938 onoi nojaabriin 14-nei togtooliiji partiina, komsomoolьsko organizaacanuudai ba inteiligeenciin, kolxoozoi aktiiivnuud suglaanuud deere zyblen xelsehen baina. Partiina ba partiina bişe bolьşeviigyyd bolbol samostojaatelьnaar gy, ali kryzoogto orozo, bolьşevig paartiin istooriiji yzexemnai geze өөhedөө bişyylee hen.

Manai aimagta, 7 kryzooguud organizovaalagdaza, tende 90 garan nyxed xadaa BK (b) P-iin istooriiji yzeze baina.

Eneentei xamta, paartiin aikoomoi partkabineed xadaa BK (b) P-iin istooriiji samostojaatelьnaar yzegşedte konsulьtaaca, leekcenyydiiji plaanai joxoor xedeg jym. Ziseelxede, janvaarь, fevraalь haranuud soo, gryppovoi konsulьtaacanuud 8 daxin xegdehen baina. Ede konsulьtaacanuudiiji yngergexedee, paartiin istooriiji yzegşedte uriaalai bileed elьgeedeg ba partoorganuudta uridşelen sonosxodog. Partkabineedei dergede ydeşe byri konsulьtaant baiza, indevidyaalьna konsulьtaaca xene. Eneende zarim ydernyydte 4-5 kommuniistnuud ba komsomoolcuud jireze, oilgogdoogyi asuudalnuudaa eliryylдeg baina.

BK (b) P-iin aikoomoi staatna propagandiist nyxer Gempilova bolbol xydee niutaguudaar jahaza, konsulьtaacanuudiiji xedeg ba samostojaatelьnaar huragşadta konkreetne tuhalamza ygene.

Janvaarь ba fevraalь haranuudta, „Dealektiiçeske ba istoriçeske materializm", „Rossiido kapitalizmiin xygzelte", „Araduudai dryzьjaa" gezegşe jym geeşeb, tedener xadaa sociaal-demokraatnuudta esergyy jaaza dailaldanab", „jyy xexeb" gehen teemenyydeer leekcenyyd yngergegdeze, ede leekcenyydte 381 xyn xandaba.

Konsulьtaaca yngergedeg xydelmeriiimnai meetod iime baina: „Bi ba bişeşji konsulьtaant tnuud xadaa konsulьtaacada jaregdei asuudalnuudiiji builiingee bişeze abahanaigaa xoidteo asuudalnuudta xabaatai materiaalnuud deerehee konkreetno xariuu ygedeg bainabdi".

BK (b) P-iin istooriiji samostojaatelьnaar yzeze baigşad, zaluu kandidaaduud, nyxed Maarov, Rabdaajev bolbol bolьşevizmiin istooriiji şudalxa jabadalda aktiivnaar xandana. Tedener xadaa partkabineedte bolhon konsulьtaaca ba leekcenyydhee geegdedeggyi baina.

Gebeş, BK (b) P-iin istooriiji yzexe zarim kryzooguud daal baina. Ziseenь, „Platinka" kolxoozoi dergede organizovaalagdahan kryzoog bolbol ene yder xyrter miin nege ... niaati xee. Myn, propagaandistai xydelmeriiji zarim partoorganuud zyghee samotiookto bihan deereheenь, BK (b) P-iin istooriiji gynzegiigeer yzexe hanaa ... ugaradag jabaa ... nuud yseen bişe bii.

BK (b) P-iin istooriiji yzexe jabadaliiji xangaltagyigeer ... telberiiledeg zarim partoorganuudai xydelmeriiinь hainzaruulxa ba partkabineedei xydelmeriiji obrazcoovoor tabixanь şuxala baina.

SLAASTIN.

V. Mamiilov—BMASSR-ei Narkomzeemei agronoom

Jarovizaacalgada zişeete hainaar beledxexe

Gabijaata soveed erdemte, akadeemig nyx. Leseenkiin olohon şine arga bolxo, oroohoto kylьtyyrenyydiiji jarovizaacalga bolbol Buriaad Mongol respyybiikiin ysloovido, togtuuritai, bajan urgasiin tylee, staalinska 7—8 milliaard pyyd tariaanai tylee temeselde tusagaar jixe udxaşanartai baina.

Ene argaar geze gy, ali jarovizaacalgaar beledxegdehen, yrehenei materiaal xadaa urgamalnuudai urgalţiiji tyrgedxedeg, vegetacioonno yjiljinь (tarilgahaa exileed, tariaanai edeelexe xyrter) bogonidxodog, urgasiiji deeşelyyideg ba erxim şanartai tariaa ygedeg baina.

Vegetacioonno yjiiji bogonidxolgo xadaa namar erte xyiten bolxo jabadaltai temeselde, manai ysloovido ton jixe udxaşanartai baina. Manaida dulaan yje xadaa Soveed Sojuuzai ondoo xizaarnuudtai, oobiastinuudtai ba respyybiikenyydtei ziseelebel ton bogonixon baina. Namaranь erteer xyiterşedeg ba zarim ziinyydte eneen deerehee ton jixe garzanuud gardag baina.

Jarovizaacalagdahan yrehee tarixada, tarian tyrgeer, nege zigdeer urgadag, gazarta erteer ba hainaar, tereentejee xamta burtag ybehenyydei urgalgiiji ygei xeze, bexizedeg ba gazarai şilg noitiiji xysedeer xeregledeg baina.

Tarilgiin yrehenei materiaalnuudiiji zybeer jarovizaacalhanai ba agrotexniiçeske xemzeejabuulganuudiiji deede xemzeegeerenь yngergehenei (gazariiji sag bolzortonь hainaar eldelge, tariigiiji bogonixon bolzorto hain şanartaigaar yngergelge, urgasiiji hain xaruuhalalgaar xangalga ba busad) rezyltaadta, jarovizaacalagdahan tariiga xadaa jarovizaacalagdaagyi tariigahaa 4-5 ceentner deeşe urgasa ygedeg baina.

Yngeregşe ziide jarovizaacalagdahan yreheer tariigdahan oroohoto kylьtyyrenyyd ba xartaavkiin tariiga xadaa byxii gazarnuudta hain rezylьtaaduudiiji xaruulaa.

Xonxoloin MTS-iin staarşa agronoom nyxer Iiлçeenko bolbol agrotexniiçeske otçood soogoo bidende iigeze bişene: „Manai kolxoozuudai medeenyydei johoor, jarovizaacalga xadaa urgasiingaa talaar jarovizaacalagdagyihee neileed hain —oroohoto kylьtyyrenyydei talaar 22,8 proc. urgalta ygene..."

Sutain selьsoveedei, Kaliininai neremzete kolxooz bolbol jarovizaacalagdahan yreheer tariigdahan, 50 gektaar tariigahaa gektaar byriin 27 ceentner xuriaahan baina. Xarin, jarovizaacalagdaagyi yreheer tarixadaa, gektaar byriin 22 ceentnerhee geeşe bişe xuriaadag baigaa. Myn tereşelen, Xara-Şiberei selьsoveedei, „Pobediitelь" kolxooz bolbol 100 gektaar gazarta jarovizirovanna yreheer tariiza, gektaar byrihee 23 ceentner tariaa xuriaaza abhan baina.

Okiino-Kliyyçiin MTS-iin sfeeriin kolxoozuudta (Staalinai, Kyreenkovoi ba Ragoozinoi neremzete kolxoozuud) jarovizaacalagdahan tariigahaa gektaar byriin 1,5—2 ceentner urgasiiji, jarovizaacalagdaagyihee ylyy xuriaahan baina.

1937 ondo, Ragoozinoi neremzete kolxooz xadaa şinilce kylьtyyriin jarovizirovanna tariigahaa 15 ceentner ba jarovizirovalagdaagyihee 12 ceentner tariaa xuriaagaa hen.

Bydioonniin ba Lazoovskiin neremzete kolxoozuud bolbol jarovizirovanna yreheer kartaavkiiji tariiza, gektaar byrihee 35 ceentner kartaavkiiji ylyy abhan baina.

Kyrbiin MTS-iin kolxoozuudta jarovizirovanna tariigahaa myn le hain urgasanuud xuriaagdahan baina.

Tereşelen, Priigorodno raioonoi Ivolgiin MTS-iin kolxoozuudta (staarşa agronoom nyx. Maatuşkin) jarovizirovanna tariigiin hain urgasanuud xuriaagdahan jym. Leeninei neremzete kolxooz bolbol 6 gektaar kartaavkiin tariigahaa gektaar byriin 220 ceentner ba jarovizaacalagdaagyihee 46 ceentner xuriaahan jym.

Tus raioonoi „Main 1" kolxoozdo jarovizirovanna kartaavkanь gektaar byrihee 94 ceentner urgasiin nemelte ygehen baina.

Jarovizaacalgiin xedii iime aşagtai baibaşji haanь, zarim aimagai gazartariaalangai oorganuudai ba kolxoozuudai xyteiberilegşed bolbol ene ton şuxala udxaşanartai agrotexniiçeske xemzeejabuulgiiji xeregseenegyi,—ene xemzee xadaa kolxoozno poolinuud deere yrgeneer delgeryylegdeegyi baina.

Aradai daisad bolbol jarovizaacalgiiji alibolxoor diskriditirovalhan ba manai respyybiikiin ysloovido jarovizaacalgiiji jabuulza boloxogyi geze kolxoozuudai, kolxoozniguudai medeeldeg ba jarovizirovanna yreheer tarixa tariigiin plaaniiji tahalduulдag baigaa.

1938 ondo manai respyybiikede jarovizirovanna yreheer tariigiin plaan dyyrgegdeegyi hen. 1937 onoixihoo 1540 gektaar ylyy tariigdahanşji haa, plaanai johoor, 5800 gektaar gazarta jarovizirovanna yreheer tariiga jabuulagdaagyi baixa jym. Gansaxan le, Bіçyyrei aimag (AZO-goi staarşa agronoom nyx. Avtyşeenko, MTS uudai staarşa agronoomuud nyxed Şelkoovnikov,Xaarçenkoba Krivoşçekoov) ba Xonxoloin MTS (staarşa agronoom Iiçeenko) xojor xadaa jarovizaacalgiin plaaniiji ylyybşelen dyyrgehen baina.

Xoriiin aimag plaanaa 19% (AZO-goi staarşa agronoom baihan Xaliitov), Zediin — 27 proc., (agronoom baihan Ponagyygin) ba Selengiin—37% (agronoom baihan Voinov) dyyrgehen baina. Xezengiin MTS (staarşa agronoom nyx. Deniseenko) xadaa jarovizirovanna yreheer tariigiin oroidooşji jabuulaagyi baina. Xiagtiin, Zagarain, Ulaan-Ydiin ba Tarbagatain aimaguud xadaa jarovizaacalgiiji myn le jarovizaacalgiiji myn le jaagaarai jabuulhan baigaa.

Jarovizaacalga beledxelgiin xydelmerinyydiiji zybeer ba xysed organizovaalaagyi baihan deerehee, jarovizirovanna yreheer tariigiin plaan tahaldadag baina. Aimagai gazartariaalangai tahagai ba maşiina - traaktorna staani anuudai agronomiiçeske personaalnuud xadaa ene xeregiiji toigoiloogyi, agrotexniiçeske propagaanda ba urgasiiji deeşelyylelgede jarovizaacalgiin udxaşanar tuxai, kolxoozniguudai dunda massova-olon guulamziin xydelmerinyydiiji ton xangaltagyigeer delgeryylhen baina.

Xydee azaxiin tyryy xynyydei respyybiikanska soveşçaanide bolbol Irkyytske ba Çitiinske oobiastnuudai socialiis sorevnovaanidaa, jarovizirovanna yreheer 3400 gektaar oroohoto kylьtyyrenyydiiji, tereinei tooguur şeniice—18000 gektaar ba pro so 3000 gektaar tariiga xexe gy ze ujalga abhan baina.

Urgasiiji deeşelyylelgede ... riuulagdahan, agrotexniiçeske ene ton şuxala xemzeejabuulga xadaa kolxoozuud ba aimguudta bejelyylxegdehen, gy ylyybşelen dyyrgegdehed bai johotoi. Jyyb gexede, manai byxii ysloovinuud bişe, eneen bejelyylxiin xeregte tuxai pedtoi bainabdi. Myneen negej çaas ba negeşji minuutiiji yngergengyi, byxii kolxoozuud ba brigaadanuudta oroohoto kylьtyyrenyydei ba kartaavkiin beledxelgiin xydelmerinyydiiji yrgeneer delgeryylxe xereg...

(Yrgelzeleienь xoxomoi noomerto)

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBAAJEV.

Adrese redaxiin: g. Ulan-Ude, Centralьnaja 19. Telefoonuud: ...

NKMP-iin tipograafi

Glavliit № 55